

Svjetski dan moždanog udara, 29.listopada 2017.godine

Na svjetskoj razini od 2006. godine svakog 29. listopada obilježava se Svjetski dan moždanog udara s ciljem informiranja javnosti o važnosti prevencije, promicanja zdravog načina života te pravovremenog liječenja i rehabilitacije posljedica moždanog udara od kojeg u Svijetu godišnje umire **6,5 milijuna ljudi**. Tema ovogodišnje svjetske kampanje je prevencija, uz moto: "Koji je tvoj razlog da spriječiš moždani udar? Nauči koji su tvoji rizici i kako da ih smanjiš".

Moždani udar je akutno neurološko zbivanje uzrokovano poremećajem moždane cirkulacije (ugrušak, puknuće krvne žile) zbog čega posljedično dolazi do nedovoljne opskrbe dijelova mozga kisikom i hranjivim tvarima. Manjak kisika i hranjivih tvari uzrokuje trajno oštećenje i odumiranje živčanih stanica što dovodi do gubitka funkcija pogođenih moždanih „centara“ i/ili smrti u najgorem slučaju. Stoga, moždani udar može u velikoj mjeri ugroziti život, zdravlje i kvalitetu života. Najčešći simptomi koji upućuju na moždani udar su: iznenadna jaka glavobolja praćena mučninom i/ili povraćanjem, iznenadne smetnje vida, govora te motoričke smetnje (otežani hod, gubitak ravnoteže, slabost ili oduzetost ekstremiteta).

Moždani udar je bolest koja se može liječiti. Iznimno je važno prepoznati rane znakove moždanog udara te žurno pristupiti zdravstvenoj skrbi koja spašava živote i poboljšava kvalitetu života. Naime, polovica bolesnika umire od posljedica moždanog udara, a trećina ima trajni invaliditet. Stoga svatko od nas treba usvojiti činjenicu da u velikoj mjeri postoji mogućnost prevencije putem zdravog načina života (uravnotežena prehrana, nepušenje, stalna tjelesna aktivnost i održavanje primjerene tjelesne mase, redovite kontrole krvnog tlaka, šećera i masnoća u krvi). Za razliku od čimbenika rizika vezanih uz stilove života na koje možemo utjecati svojim odgovornim ponašanjem, pojedine rizike ne možemo isključiti a vezani su prije svega za spol, dob, rasu i naslijeđe (pozitivna obiteljska anamneza).

U svijetu moždani udar svake godine doživi oko **17 milijuna ljudi**, a umre njih **6,5 milijuna**. Primjerice, u Sjedinjenim Američkim Državama (SAD) od moždanog udara godišnje umire oko 140 000 ljudi što ga čini petim uzrokom smrtnosti u toj zemlji i vodećim uzrokom dugotrajnog invaliditeta. Otprilike svakih 40 sekundi u SAD-u netko doživi moždani udar, a svake 4 minute od njega netko i umire.

U našoj zemlji moždani udar je prvi uzrok invalidnosti te drugi uzrok smrtnosti. Prema podacima Hrvatskog Zavoda za javno zdravstvo (HZJZ), u Republici Hrvatskoj moždani udar doživi 15 000 do 16 000 ljudi godišnje. Tako su od cerebrovaskularnih bolesti (MKB-10 klasifikacija, I60-I69) 2016.godine umrle **6594 osobe**, od toga 2724 muškarca i 3870 žena. Po stopi smrtnosti smo iznad razine Europske Unije (EU). Ipak, ohrabruje činjenica da je u zadnjih 15-ak godina primjetan pozitivan trend smanjenja smrtnosti od cerebrovaskularnih bolesti. Moždani udar u Hrvatskoj svejedno i dalje predstavlja veliki javnozdravstveni problem te se tim povodom diljem zemlje organizira javnozdravstvena kampanja radi podizanja svijesti populacije o prevenciji moždanog udara, čimbenicima rizika, simptomima te mogućnostima dijagnostike i pravodobnog odgovarajućeg liječenja i rehabilitacije.

*podaci preuzeti sa web stranice CDC-a i HZJZ-a

Ivan Štivić dr.med
Specijalist epidemiologije

